

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Прев 216/2022
22.09.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд у већу састављеном од судија Бранка Станића, председника већа, Татјане Матковић Стефановић и Татјане Миљуш, чланова већа, у парници по тужби тужиоца БАНКПРО ДОО Београд, улица Милентија Поповића 60, чији је пуномоћник Ненад Вукчевић, адвокат у ..., против туженог ЈКП РЕГИОНАЛНА ДЕПОНИЈА ПИРОТ, Пирот, Милутина Падина бб, чији је пуномоћник Зоран Митић, адвокат у ..., ради утврђења ништавости, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Привредног апелационог суда 4Пж 5503/21 од 18.11.2021. године, у седници већа одржаној 22. септембра 2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

Ревизија тужиоца се **ДЕЛИМИЧНО УСВАЈА, ПРЕИНАЧУЈУ СЕ** пресуда Привредног апелационог суда 4Пж 5503/21 од 18.11.2021. године и пресуда Привредног суда у Нишу 2П 781/2019 од 08.04.2021. године тако што се утврђује да је ништава меница без протеста бр. ... издата дана 10.07.2014. године од стране тужиоца БАНКПРО ДОО Београд, коју је тужени ЈКП РЕГИОНАЛНА ДЕПОНИЈА ПИРОТ, Пирот попунио на износ од 1.695.000,00 динара, док се ревизија тужиоца изјављена против пресуде Привредног апелационог суда 4Пж 5503/21 од 18.11.2021. у делу којим је одбијен тужбени захтев за утврђење ништавости менице без протеста бр ... издате дана 10.07.2014. године од стране тужиоца, коју је тужени попунио на износ од 10.170.000,00 динара **ОДБИЈА**, као неоснована.

Свака странка у поступку сноси своје трошкове целог поступка.

Образложење

Привредни апелациони суд је донео пресуду 4Пж 5503/21 дана 18.11.2021. године којом је одбио жалбу тужиоца и потврдио пресуду Привредног суда у Нишу 2П 781/2019 од 08.04.2021. године којом је одбијен тужбени захтев да се утврди да је ништава меница без протеста број ... издата 10.07.2014. године од стране тужиоца, коју је тужени попунио на износ од 10.170.000,00 динара и одбио тужбени захтев којим је тужилац тражио да се утврди да је ништава меница без протеста број ... издата 10.07.2014. године од стране тужиоца коју је тужени попунио на износ од 1.695.000,00 динара и обавезао је тужиоца да туженом накнади трошкове парничног поступка у висини од 1.063.335,00 динара.

Против наведене другостепене пресуде тужилац је изјавио благовремену и дозвољену ревизију, којом добија правноснажну пресуду због битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. Закона о парничном поступку и због погрешне примене материјалног права.

Тужени је поднео одговор на ревизију тужиоца.

Врховни касациони суд је испитао добијану пресуду по одредбама члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/2011 ... 18/2020) и закључио да је ревизија делимично основана.

Побијана пресуда је донета без битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, те без битне повреде одредаба парничног поступка у смислу одредаба члана 374. став 1. Закона парничном поступку на коју у ревизији указује тужилац наводима који се тичу оцене изведеног доказа, коју оцену је дао другостепени суд ценећи правилност чињеничног стања утврђеног од стране првостепеног суда. Ревизијски суд налази да се овим наводом у ревизији суштински оспорава правилност утврђеног чињеничног стања, што није дозвољен ревизијски разлог према одредби члана 407. став 2. Закона парничном поступку.

Тужилац је тужбу за утврђење ништавости меница издатих од стране тужиоца, засновао на наводима да је тужени злоупотребио менице, јер их је попунио и поднео на наплату супротно уговореним условима и то меницу која му је предата као средство обезбеђења за повраћај авансно плаћеног износа попунио је и предао иако је тужилац оправдао плаћање аванса, а меницу коју му је тужилац предао као средство обезбеђења за отклањање недостатака у гарантном року, тужени је поднео на наплату по протеклу уговореног преклузивног гарантног рока од 3 године. Тужилац тврди да је произвео уговорену опрему према уговореној спецификацији и одговарајућег квалитета, што је тужени потврдио писмено 24.11.2014. године.

Према стању у списима предмета тужени оспорава тужбени захтев наводима да му тужилац није испоручио опрему како је то уговорено међу парничним странкама, ни у накнадном року који му је тужени за то оставио дописом кога је тужилац примио 14.06.2018. године, па је тужени због неиспуњења уговора раскинуо уговор 04.07.2018. године, те поднео тужбу ради повраћаја аванса кога је платио тужиоцу и истовремено искористио менице које су биле гаранција за испуњење обавезе од стране тужиоца, те у том смислу менице нису злоупотребљене.

Према утврђеном чињеничном стању, парничне странке закључиле су дана 12.07.2014. године Уговор о набавци опреме за секундарну селекцију отпада са инсталацијом у објекту по ком је тужилац испоручилац, а тужени наручилац. Уговорили су вредност свих добара које су предмет уговора на 16.950.000,00 динара без обрачунатог ПДВ-а и 3.390.000,00 динара ПДВ-а, односно укупно 20.340.000,00 динара. Сагласили су се да се плаћање по уговору изврши по испостављеној авансној, привременим и окончаној ситуацији сачињеној на основу оверене грађевинске књиге изведених радова и јединичних цена из усвојене понуде број .../... од 23.06.2014. године, потписаним од стране стручног надзора, у року од 45 дана од дана пријема

оверене ситуације. Комплетну документацију неопходну за оверу привремене ситуације: листове грађевинске књиге, атесте за уграђени материјал и др. испоручилац доставља стручном надзору који ту документацију чува до примопредаје и коначног обрачуна. Тужилац се обавезао да уговорене послове изведе у року од 60 календарских дана рачунајући од дана увођења у посао. Сматра се да је увођење у посао извршено испуњењем услова: да је наручилац обезбедио несметани прилаз градилишту и одредио стручни надзор. Под завршетком радова сматра се дан њихове спремности за технички преглед, што стручни надзор констатује у грађевинском дневнику. Уговорени су разлози за продужавање рока за обављање послова на захтев испоручиоца, у форми анекса уговора. Тужилац се обавезао да обави послове у складу са важећим прописима, инвестиционо-техничком документацијом из уговора и да по завршетку послова изведене послове преда наручиоцу. Тужени се обавезао да тужиоцу плати уговорену цену под условима и на начин одређен у члану 4. Уговора, да организује стручни надзор над извршењем уговорних обавеза, те да по завршетку посла прими опрему од испоручиоца. Чланом 11. Уговора је одређено да је обавеза испоручиоца да наручиоцу преда меницу за повраћај авансног плаћања уколико тражи аванс, да му преда банкарску гаранцију за добро извршење посла, те меницу за отклањање недостатака у гарантном року. Гарантни рок за изведене послове је три године и рачуна се од дана примопредаје опреме. Наручилац има право да тражи продужење менице за отклањање недостатака у гарантном року уколико испоручилац на писмени позив не отклони недостатке у обављању послова, односно не усклади квалитет материјала и извођења са захтевима наручиоца. Меницу за отклањање недостатака у гарантном року наручилац сме да наплати уколико испоручилац не отпочне са отклањањем недостатака у року од 5 дана од дана пријема писменог захтева. Наручилац има право да једнострано раскине уговор уколико испоручилац послова касни са извођењем дуже од 20 календарских дана и ако извршени послови не одговарају прописима и стандардима за ту врсту посла и квалитету наведеном у понуди испоручиоца, а испоручилац није поступио по примедбама стручног надзора. Тужени је тужиоцу авансно платио 20.350.000,00 динара. Део опреме је испоручен туженом по отпремницама ..., ..., ... и .../2016. Тужилац је туженом предао меницу ... и меницу ... са меничним овлашћењима, као инструменте обезбеђења по Уговору о набавци опреме за секундарну селекцију отпада са инсталацијом у објекту. Меничним овлашћењима је тужилац туженог овластио да попуни меницу за наплату износа дуга и да безусловно, неопозиво, без протеста и трошкова, вансудски у складу са важећим прописима изврши наплату са рачуна дужника – издаваоца менице, овде тужиоца у корист туженог. Меницу серијске ознаке ... тужени је могао попити у висини уговореног аванса, за повраћај авансног плаћања, а меницу ... у износу од 10% вредности уговора без обрачунаог ПДВ-а за отклањање недостатака у гарантном року. Тужени је 07.06.2018. године позвао тужиоца да у року од 15 дана испуни своју обавезу сходно ставу 1. члана 2. Уговора о набавци опреме за секундарну селекцију отпада са инсталацијом у објекту. Дана 09.07.2018. године тужени је тужиоцу дао изјаву да раскида Уговор о набавци опреме за секундарну селекцију отпада са инсталацијом у објекту из разлога што није извршио обавезу из уговора. Овде тужени је у парници која се пред истим првостепеним судом води под П 540/2018 поднео тужбу против овде тужиоца, којом тражи обавезивање овде тужиоца да му исплати износ од 20.430.000,00 динара као стечено без основа, који износ је овде тужени тужиоцу платио на име израде техничко-технолошког пројекта за секундарну сепарацију отпада, на име испоруке опреме за секундарну селекцију отпада и на име монтаже система за

секундарну сепарацију отпада, у којој парници је вештак машинске струке дао мишљење према коме је овде тужилац сагласно уговору број ... од 12.07.2014. године делимично испоручио овде туженом опрему, у периоду од 09.12.2014. године до 01.04.2016. године и да је тржишна вредност испоручене опреме 177.840,00 динара, односно да има вредност само као секундарна сировина, да је некомплетна и неупотребљива за сврху којој је намењена.

На основу таквих утврђења је првостепени суд закључио да тужилац није извршио своју уговорну обавезу и није испоручио опрему сагласно уговору, већ само незнатно у вредности од 177.840,00 динара, неупотребљиву за сврху за коју је испоручена, док је тужени тужиоцу платио износ од 20.340.000,00 динара. Првостепени суд није прихватио исказ законског заступника тужиоца, нити сведока АА, бившег директора туженог, нити чињеницу да је од стране законског заступника тужиоца и бившег директора туженог, поменутог сведока, 24.11.2014. године потписан Записник о извршеном прегледу готове опреме, према коме је извршен преглед готове опреме и констатовано да је опрема произведена у свему према уговореној спецификацији, комплетна и одговарајућег квалитета, јер је утврдио да тужилац није испунио своју обавезу предаје ствари, нити је био спреман да туженом инсталира наведену опрему ни у накнадно остављеном року, ни након четири године од дана закључења уговора. Из тако утврђених чињеница је првостепени суд закључио да је тужени у складу са овлашћењима и уговорним условима активирао примљене менице.

Другостепени суд је прихватио чињенично утврђење првостепеног суда и закључује да је првостепени суд правилно применио материјално право, одредбу члана 16. Закона о меници, и правилно закључио да поверилац коме дужник преда непопуњену меницу уз овлашћење да је попуни и преда на наплату ако дужник не изврши одређену обавезу у одређеном року, може меницу да попуни и преда на наплату под условима под којим му је меница и предата, и да је у конкретном случају тужени, као поверилац, у складу са меничним овлашћењима и уговореним условима активирао менице чији се поништај тражи тужбом. Ово стога, што тужилац и након четири године од дана закључења уговора није испунио своју уговорну обавезу, није испоручио туженом опрему која је била предмет уговора, због чега је тужени био принуђен да тужиоцу да изјаву о раскиду уговора и да активира предате менице, имајући у виду да је тужени испунио своју уговорну обавезу, јер је у целости исплатио износ наручене опреме у висини од 20.340.000,00 динара.

Како је напред наведено, ревидент оспорава правилност утврђеног чињеничног стања, пре свега указујући да су нижестепени судови ценили садржину исказа сведока и записника кога су парничне странке потписале о извршеном прегледу готове опреме од 24.12.2014. године на основу тога што се против АА, бившег законског заступника туженог води поступак због продуженог кривичног дела злоупотребе службеног положаја. Ревидент уз допуну ревизије доставља доказ да је обустављена истрага против АА наредбом о обустави истраге Вишег јавног тужилаштва, Посебног одељења за сузбијање корупције 7КтКо бр. 530/19; 7КтиКо бр. 18/20 од 10.01.2022. године. Међутим, с једне стране, првостепени суд је оценом свих изведених доказа утврдио да тужилац није испунио уговорну обавезу на испоруку и монтажу уговорене опреме. Тужилац правилност таквог утврђења заснива искључиво на записнику о извршеном прегледу готове опреме од 24.11.2014. године и исказу сведока, чију доказну снагу је

ценио првостепени суд. Из утврђеног чињеничног стања види се да се, према одредбама уговора, уговорна обавеза тужиоца не исцрпљује само израдом опреме. Са друге стране, правилност утврђеног чињеничног стања, те ни оцена доказа на основу ког је утврђено, не може се оспоравати ревизијом.

На основу утврђеног чињеничног стања нижестепени судови су правилно одлучили када су одбили тужбени захтев за утврђење ништавости менице бр. ... издате дана 10.07.2014. године, коју је тужени попунио на износ од 10.170.000,00 динара, јер према утврђеном чињеничном стању тужилац није оправдао аванс за чије обезбеђење је предао туженом меницу, у наведеном износу. Уговор међу парничним странкама је раскинут, што је битна чињеница која наводима ревизије и није доведена у питање. Самим тим, последица је да је тужилац дужан да врати оно што је по уговору примио авансно, а није оправдао испуњењем, сходно члану 132. Закона о облигационим односима. За то није од значаја кривица за раскид уговора. Тужилац у ревизији образлаже да наручилац може раскинути уговор, али да је дужан исплатити посленику уговорену накнаду, умањену за износ трошкова које је овај учинио и др, а да је тужилац имао право на уговорену накнаду за опрему коју је израдио по уговору, по његовом ставу целокупну, и трошкове који су настали чувањем опреме. Међутим, такво право тужилац у овом поступку није доказао. Према томе, тужилац није доказао да је тужени злоупотребио меницу бр. ... када ју је попунио на износ од 10.170.000,00 динара и поднео на наплату, јер меница није попуњена противно меничном овлашћењу и садржини уговора.

Међутим, основано се у ревизији указује да је меницу ... тужилац предао туженом за отклањање недостатака у гарантном року, са овлашћењем да је попуни на износ од 10% од вредности уговора без обрачунатог ПДВ-а и поднесе на наплату ако испоручилац не отпочне са отклањањем недостатака у року од 5 дана од пријема писменог захтева, а да се таква околност није остварила. Према утврђеном чињеничном стању не произилази да је тужени од тужиоца захтевао отклањање недостатака на делу опреме коју је тужилац испоручио и то по обавези на отклањање недостатака у гарантном року. Ово тим пре што је утврђено да тужилац није испоручио уговорену опрему, а да испоручени конструктивни елементи опреме нису употребљиви за сврху за коју су поручени. Из овог разлога не може се сматрати да је тужени сагласно уговорном овлашћењу ту меницу попунио и предао на наплату. То што тужени има потраживања према тужиоцу с обзиром на раскид уговора, не оправдава попуњавање менице која му је предата у тачно одређену сврху која се није остварила. У конкретној ситуацији, када је тужилац туженом предао бланко потписану меницу, са овлашћењем да је тужени попуни на одређени износ за тачно одређену сврху, па тужени меницу попунио у другу сврху, погрешан је закључак нижестепених судова да применом одредбе члана 16. Закона о меници произилази да је тужбени захтев за утврђење ништавости менице ... неоснован. Тим одредбама је предвиђено да лице коме је постављен захтев за испуњење обавезе из менице не може имаоцу менице истицати приговоре из основа у личним односима са трасантом или имаоцем менице (став 1.) и да се ако је меница, која је у време издања била непотпуна, накнадно испуњена противно постојећем споразуму, повреда тог споразума не може приговорити имаоцу менице, осим ако ју је стекао зломислено или је при стицању менице поступио с великом немарношћу. Ова одредба не односи се на ситуацију између издаваоца бланко потписане менице и лица које ју је попунило противно споразуму, већ на треће лице,

потоњег имаоца менице. Управо, попуњавање менице противно сврси за коју је дата јесте повреда уговора, или споразума по ком је меница предата и такво попуњавање и предаја менице на наплату чини меницу ништавом, које утврђење се тужбеним захтевом и тражи. Из тог разлога је ревизија тужиоца делимично основана и у односном делу су побијана другостепна пресуда и првостепена пресуда преиначене тако што је утврђено да је ништава меница без протеста бр. ... издата дана 10.07.2014. године од стране тужиоца, коју је тужени попунио на износ од 1.695.000,00 динара. Одлука је донета по одредби члана 416. став 1. Закона о парничном поступку.

У преосталом делу ревизија је одбијена као неоснована, са напред изнетих разлога, применом одредбе члана 414. Закона о парничном поступку.

С обзиром на коначан успех странака у парници, одлучено је о захтевима за накнаду трошкова поступка тако да свака странка у поступку сноси своје трошкове поступка, по одредбама члана 153. став 2. и члана 165. став 2. Закона о парничном поступку.

**Председник већа – судија
Бранко Станић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић